

Jedan hrvatski grad bit će kulture 2020. godine

/RAZGOVARAO/ TONKO VULIĆ /tonko.vulic@aktual.hr
/SNIMKE/ SAŠA ZINAJA

Jedan hrvatski i jedan irski grad bit će europske prijestolnice kulture 2020. godine. Odluka je to Europske komisije koja će biti definitivno potvrđena do kraja ove godine. Tim je povodom Ministarstvo kulture organiziralo radionicu "Europska prijestolnica kulture" (EPK) koja se održala u Muzeju suvremene umjetnosti na kojoj su predstavnici lokalnih zajednica imali priliku doznati što je sve potrebno za ostvarenje ovog poduhvata u njihovu gradu. Predavačice su bile Else Christensen Redzepovic, voditeljica projekta Sønderborg 2017. Europska prijestolnica kulture i Mary McCarthy koja je sudjelovala na projektu EPK Cork 2005. Interes hrvatskih gradova za projekt EPK pokazan je još u 2008. kada su gradovi samoinicijativno počeli s upitima. Ministarstvo kulture je u prosincu 2009. uputilo pismo namjere Europskoj komisiji kojim je iskazana spremnost Republike Hrvatske da se uključi u projekt EPK budući da je potrebno najprije kandidirati državu, a nakon što bude potvrđena 2020., gradovi mogu početi s prijavama prema Europskoj uniji. Nakon seminara, razgovarali smo s Mary McCarthy, direktoricom National Sculpture Factoryja iz Corka u Irskoj, s obzirom na to da je grad Cork bio jedan od najuspješnijih primjera realizacije programa EPK, a koja je radila i u Izbornoj komisiji pri Europskoj komisiji. Mary McCarthy je dosad radila i u brojnim drugim kulturnim institucijama poput Irish Museum of Modern Art, Kerlin Gallery u Dublinu, Vladi Irske, IMMA (Irish Museum of Modern Art) i Cork Film Festivalu.

AKTUAL: Koja je bila osnovna svrha održavanja seminara "Europska prijestolnica kulture"?

- Pozitivno me iznenadila činjenica što se hrvatsko Ministarstvo kulture tako rano uključilo u prezentaciju ovog projekta, što nije uobičajeno u drugim zemljama. Na seminaru smo kolegica Else Christensen Redzepovic i ja iznosile iskustva vezana uz organizaciju projekta EPK u Sønderborgu i Corku predstavnicima hrvatskih gradova koji će se možda kandidirati. Iako definitivni poziv za kandidaturu Ministarstvo kulture RH još nije objavilo, dobro je da se upravama gradova da dovoljno vremena da razmisle žele li i mogu li se zaista

Razgovarali smo s Mary McCarthy, direktoricom National Sculpture Factoryja iz Corka u Irskoj, s obzirom na to da je Cork bio jedan od najuspješnijih primjera realizacije programa EPK. Mary McCarthy u MSU održala je radionicu

prijaviti. Na seminaru je sudjelovalo 30-ak ljudi iz osam gradova, no vjerujem da će ih se na kraju prijaviti vjerojatno četiri do pet te se nadam da će među njima biti i Zagreb. Drago mi je što će 2020. europske prijestolnice kulture biti gradovi iz Hrvatske i Irske, jer će suradnja na tim projektima više povezati dvije relativno udaljene zemlje.

AKTUAL: Što je zapravo Europska prijestolnica kulture?

- Iako se taj pojam često spominje u medijima, većina ljudi zapravo ne zna njegovo stvarno značenje. Riječ je o prilici da uprava određenog grada razmisli o tome kakvom sredinom njihov grad želi i može postati te na koji se način kultura može upotrijebiti u dostizanju tog cilja. Pri tome se ne mora raditi samo o klasičnim oblicima kulture poput kazališta ili performancea, nego to mogu biti projekti vezani uz sport ili hranu. Najvažniji cilj je da projekt uspostavi dijalog sa stanovnicima o budućnosti njihova grada. EPK, dakle, nije klasični festival kulture čiji je cilj zabavljanje publike, nego događaj koji potiče promjene. Ako, na primjer, neki grad nema dovoljno parkova, može se donijeti odluka da se projektom EPK potakne stvaranje zelenih oaza. Ciljevi mogu biti i postizanje više razine tolerancije prema manjinama i drugim nacijama te uključivanje mladih u odlučivanje.

AKTUAL: Koji sve oblici kulture mogu biti obuhvaćeni projektom EPK?

- U Corku smo, na primjer, projekt EPK usredotočili na hranu, ali može se odnositi i na

glazbu, arhitekturu, slikarstvo, sport, religiju ili nešto drugo. Stoga svima predlažemo da kulturu shvate u njezinu najširem smislu, jer kultura predstavlja način života. U projekt je neophodno uključiti umjetnike, jer su oni dio društva koji stanovnike zasigurno neće razočarati, kao što to mogu napraviti političari ili bankari.

AKTUAL: Koji su kriteriji prema kojima Europska komisija odabire grad koji nosi titulu Europske prijestolnice kulture?

- Postoje jasno definirani kriteriji odlučivanja, a uključuju sposobnost gradskog političkog i umjetničkog vodstva da provede cijeli projekt. Važno je da projekt ima potporu političkih struktura s obzirom na to da su za ostvarenje projekta nužna financijska sredstva te postojanje koncepta koji služi ostvarivanju svrsishodnog cilja, a ne tek nizanju kulturnih događanja. Vrednuje se i način na koji će u projekt biti uključeni stanovnici te želi li grad istinski biti EPK. Stoga smo sudionike seminara nastojali potaknuti na razmišljanje je li projekt EPK potreban njihovoj sredini. Neki su gradovi u Hrvatskoj, na primjer, prvenstveno usmjereni k turizmu, pa bi im titula EPK mogla čak i štetiti.

AKTUAL: Koliko se gradova iz određene zemlje može natjecati?

- Broj nije ograničen, no može se očekivati da će se iz zemalja veličine Irske ili Hrvatske kandidirati maksimalno pet gradova. Ti će gradovi do listopada 2014. Europskoj komisiji trebati poslati svoje programe, a koja će u izbor

e Europska prijestolnica

odabrati tri i do proljeća 2015. objaviti svoj konačni izbor. No, kandidatura je korisna i za gradove koji ne budu odabrani, jer može poslužiti kao poticaj da razmisle o budućnosti.

AKTUAL: Koji su najvažniji aplikacijski materijali koje treba izraditi svaki od gradova koji se namjerava kandidirati?

- Europska je komisija u srpnju 2012. donijela novi prijedlog legislative kandidature, a obuhvaća izradu knjige od 80 stranica na kojima će uprava gradova kandidata odgovoriti na 15 pitanja kao što su: "Zašto vaš grad želi postati Europskom prijestolnicom kulture?", "Koji su vam ciljevi?", "Kako ćete u projekt uključiti stanovnike?". Uz to će trebati priložiti i financijsku podlogu te fotografije. Cilj EK nije odabir najskupljih, nego najsmislenijih projekata.

AKTUAL: Koji su najvažniji pozitivni efekti za razvoj grada koji dobije titulu?

- Većinu je gradova u godini kada su bili proglašeni EPK posjetilo oko 30 posto više turista, a taj se trend nastavio i sljedećih godina. Riječ je o šansi da se ime grada ureže u pamćenje ljudi koji će ga zbog toga jednom možda odlučiti posjetiti. Proračuni pokazuju da svaki euro uložen u ovaj projekt zajednici doneše zaradu od osam eura. Osim toga, stanovnici postanu ponosniji na svoj grad nakon što

im stranci daju do znanja da imaju prekrasne parkove, kazališta ili pivo.

AKTUAL: Zbog čega su Irska i Hrvatska odabrane da budu zemlje partneri 2020.?

- Ne znam koji je ključ odabira zemlje partnera, no mislim da je važno da budu dovoljno udaljene kako u organizaciji ne bi bile konkurencija. Osim toga, korisno je da Irci doznaju više o Hrvatima koji su kod nas do sada bili poznati uglavnom samo po nogometu.

AKTUAL: Koji su bili najzahtjevniji zadaci koje ste trebali ostvariti kao direktorica programa projekta Cork Europska prijestolnica kulture 2005.?

- Najteže je bilo udovoljiti očekivanjima ljudi te im objasniti što taj projekt zapravo znači. Najveće koristi projekta su te što je Cork postao poželjna turistička destinacija te što je posao u raznim područjima kulture pronašlo mnoštvo mladih, talentiranih ljudi. Važno je i to što titulu koju jednom ponese određeni grad može uvijek ponosno isticati.

AKTUAL: Većina Hrvata zna da je Maribor bio Europska prijestolnica kulture 2012. Je li se radilo o uspješnom projektu?

- Maribor je imao puno problema s financiranjem projekta zbog ekonomske krize koja

je lani pogodila i Sloveniju. No, danas to više nije važno s obzirom na to da sada više ljudi diljem Europe zna za Maribor. Nadam se da će do 2020. kriza proći pa da taj problem neće opterećivati provođenje projekta u Hrvatskoj. Kada sam, na primjer, kazala majci da idem u Hrvatsku, ona mi je odgovorila da idem u Jugoslaviju, tako da je i to jedno od ustaljenih mišljenja koje projekt može promijeniti.

AKTUAL: U kojim je gradovima projekt EPK iznimno dobro proveden?

- Odličan primjer je Marseille, ovogodišnji EPK, grad u kojem su se odlučili pozabaviti problemom nasilja koji opterećuje tamošnje stanovnike. U tom se francuskom lučkom gradu, naime, godišnje dogode 24 ubojstva pa su se organizatori pozabavili njihovim socijalnim razlozima i pozadinom te su uspjeli ostvariti kompleksne programe koji nude odgovore. Stoga mislim da bi se hrvatski gradovi trebali pozabaviti onim što ih uistinu muči poput bolnih činjenica iz prošlosti koje se oslikavaju u sadašnjosti, što će biti s hrvatskim turizmom nakon poplave jeftinijih turističkih destinacija ili kako ćete zaštititi lokalnu poljoprivrednu proizvodnju pred narsrtajem velikih europskih kompanija. Pri tome se ne biste trebali bojati kontroverznih ili političkih pitanja, jer i ona dobrim dijelom određuju život stanovnika. ■